

Семінар 2

Підготувала

Студент 3 курсу

Спеціальності «Маркетинг»

Малишева Юлія Костянтинівна

План

1. Мультиплікатор: сутність, причини виникнення і наслідки для економіки. Зв'язок мультиплікатора з інвестиціями та ефект інвестиційного мультиплікатора. Гранична схильність до заощадження та її зв'язок з інвестуванням.
2. Ринок цінних паперів: особливості формування, моделі, структура та перспективи розвитку в Україні.
3. Характеристика та структура основних видів цінних паперів
4. Первинний та вторинний ринки цінних паперів: проблеми функціонування в Україні

1.Мультиплікатор: сутність, причини виникнення і наслідки для економіки. Зв'язок мультиплікатора з інвестиціями та ефект інвестиційного мультиплікатора. Гранична схильність до заощадження та її зв'язок з інвестуванням

Слово «мультиплікатор» у перекладі з латинської мови означає множник. Саме поняття «мультиплікатор» і його принцип були вперше описані в економічній теорії англійським економістом Р. Капом в 1931 р., ще до появи роботи Дж. Кейнса «Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей» (1936 р.). За Кейнсом, мультиплікатор — це числовий коефіцієнт, який показує залежність змін доходу від змін інвестицій. Мультиплікатор використовується для визначення числового коефіцієнта, що показує, у скільки разів зміниться (зросте чи зменшиться) національний дохід при певній конкретній зміні (збільшенні чи зменшенні) інвестицій. З приводу цього Дж. Кейнс зазначав, що у разі, коли здійснюються додаткові інвестиції, отримуваний дохід зростає на суму, яка в k разів перевищує суму, на яку збільшені інвестиції.

Мультиплікатор автономних витрат показує, у скільки разів загальний приріст (скорочення) сукупного доходу DY перевищує початковий приріст (скорочення) автономних витрат DA . Він визначається як відношення зміни рівноважного обсягу ВВП до зміни певного компонента автономних витрат:

$$m = DY/DA.$$

Мультиплікатор відкритої економіки – у відкритій економіці доходи витікають в імпорт так само, як у заощадження. Таким чином, мультиплікатор відкритої економіки для інвестицій чи урядових видатків визначається так:

$$m_v =$$

де MPS – гранична схильність до заощадження,
 MPM – гранична схильність до імпорту.

Зв'язок мультиплікатора з інвестиціями

Між приростом інвестицій і приростом національного доходу. як довів Кейнс, існує стійке співвідношення, яке він і назвав *коефіцієнтом мультиплікатора інвестицій*:

$$\Delta Y = k \Delta I$$

З наведеного рівняння Кейнс виводить величину мультиплікатора (ланцюжок математичних перетворень упускаємо), який дорівнює:

$$k = \frac{1}{MPS}$$

де **MPS** - гранична схильність до заощадження.

Гранична схильність до заощадження та її зв'язок з інвестуванням

Гранична схильність до заощадження (MPS) – величина додаткового заощадження (ΔS), яке виникає із додаткової гривні використовуваного доходу (ΔY):

$$MPS = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$$

Основоположником теорії споживання є Дж. Кейнс. Основні положення теорії споживання Кейнса:

- значення граничної схильності до споживання більше нуля і менше одиниці;
- співвідношення споживання до доходу (APC) зменшується з ростом доходу;
- головним чинником, що визначає споживання, є дохід.

Висновки:

Отже:

- мультиплікатор — це числовий коефіцієнт, який показує залежність змін доходу від змін інвестицій.
- **Мультиплікатор автономних витрат** показує, у скільки разів загальний приріст (скорочення) сукупного доходу ΔY перевищує початковий приріст (скорочення) автономних витрат ΔA
- **Мультиплікатор відкритої економіки** – у відкритій економіці доходи витікають в імпорт так само, як у заощадження.
- Між приростом інвестицій і приростом національного доходу, як довів Кейнс, існує стійке співвідношення, яке він і назвав *коефіцієнтом мультиплікатора інвестицій*
- **Гранична схильність до заощадження (MPS)** – величина додаткового заощадження (ΔS), яке виникає із додаткової гривні використовуваного доходу (ΔY)

2. Ринок цінних паперів: особливості формування, моделі, структура та перспективи розвитку в Україні.

Моделі(американська та німецька) :

США

Висока частка акціонерного капіталу (облігації та акції на ринку відносяться як 4:3)

Велика частка інвестиційних фондів та інших колективних інвесторів

Значна частка комерційних паперів

Дефіцит бюджету фінансується тільки шляхом випуску цінних паперів

Невелика частка прямого банківського кредиту (25-30 %) у фінансуванні господарства

Низька частка банків у статутних фондах промислових підприємств

На ринку цінних паперів переважають небанківські інвестиційні інститути, частка банків у фінансових інститутах знижується

Німеччина

Низька частка акціонерного капіталу, висока частка фінансування за рахунок випуску облігаційних позик (облігації відносяться до акцій як 10:1)

Невелика частка інвестиційних фондів

Незначна частка комерційних паперів

Поряд із випуском державних цінних паперів існує традиція прямого кредитування на покриття дефіциту

Значна частка прямого банківського кредиту (50-60 %) у фінансуванні народного господарства

Висока чи порівняно висока частка участі банків у статутних фондах промислових підприємств; різноманітні форми асоціацій банків та підприємств

На ринку цінних паперів переважає вплив банків, частка банків у фінансових активах стабільна

Структура ринку цінних паперів

Залежно від стадії обігу цінних паперів розрізняють первинний та вторинний ринок. **Первинний ринок цінних паперів** – це ринок, на якому розміщуються вперше випущені (емітовані) цінні папери, відбувається мобілізація капіталів корпораціями, товариствами, підприємствами і запозичення коштів ними та державою. Розміщення цінних паперів на ринку може здійснюватися:

- 1) безпосередньо їх емітентом;
- 2) через посередників;
- 3) на аукціонах.

Емітент укладає угоду з інвестиційним дилером на розміщення цінних паперів нового випуску. Спочатку дилер здійснює старанний аналіз передбачуваного випуску з точки зору прибутковості. Відносини між емітентом та дилером можуть будуватися по-різному. Дилер може виступити в ролі покупця цінних паперів з метою їх подальшого перепродажу. Така купівля цінних паперів називається передплатою (андерайтінгом), а сам дилер – передплатником (андерайтером). Іноді дилер бере у емітента опціон, тобто право купити випуск. Таке право він реалізує, якщо тільки знайде покупців. Дилер може виступати у ролі агента емітента – брокера. У цьому випадку він бере цінні папери на комісію та намагається по можливості продати їх.

Вторинний ринок цінних паперів – це ринок, де продаються та купуються раніше випущені цінні папери, відбувається зміна їх власників. З точки зору організації вторинний ринок поділяється на позабіржовий (вуличний) та біржовий. Історично позабіржовий ринок передує біржовому. У країнах з ринковою економікою біржі природно виростили із вуличного ринку в міру того, як збільшувалися масштаби фондових операцій, множилися емітенти цінних паперів, вдосконалювалася техніка брокерської справи.

На позабіржовому ринку знаходяться в обігу цінні папери новостворених, маловідомих, невеликих компаній, які не отримали допуску до операцій на фондовій біржі. Проте на цьому ринку можна зустріти й цінні папери відомих великих компаній, які з тієї чи іншої причини віддають перевагу позабіржовому ринку. Позабіржовий ринок є мережею брокерських та дилерських фірм, які часто є членами біржі і пов'язані між собою та з найбільшими інституційними інвесторами телефоном, телетайпом та телексом.

Перспективи розвитку в Україні

Ринок цінних паперів повинен стати потужним механізмом мобілізації, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів, сприяти акумулюванню інвестиційних капіталів у виробничу та соціальну сфери. Подальший його ефективний розвиток насамперед потребує:

- підвищення конкурентоспроможності шляхом розбудови інфраструктури фондового ринку, універсализації діяльності фінансових установ, перетворення їх у стійкі, конкурентно- та інвестиційноспроможні інституції, що надаватимуть широкий перелік фінансових послуг;
- удосконалення інфраструктури фондового ринку шляхом оптимізації структури Національної депозитарної системи та функцій її прямих учасників і створення ефективної системи організованих ринків;
- розвиток інститутів спільного інвестування, страхових та пенсійних фондів з метою залучення та ефективного розміщення фінансових ресурсів на ринку цінних паперів.

Державне регулювання фондового ринку України повинно здійснюватись на принципах гнучкої та ефективної системи регулювання, надійно діючого механізму обліку та контролю, запобігання і профілактики зловживань та злочинності на ринку цінних паперів.

Стратегія державного регулювання ринку цінних паперів в Україні спрямована на створення сприятливого інвестиційного середовища і активізацію діяльності інвесторів.

Тактична політика держави на ринку цінних паперів передбачає вирішення наступних завдань:

- створення дієвої бази регулювання ринку цінних паперів та забезпечення механізмів захисту інтересів учасників ринку -інвесторів, емітентів, фінансових посередників;
- координація діяльності різних державних органів та структур стосовно регулювання ринку цінних паперів;
- забезпечення прозорості та цілісності фондового ринку;
- реформування податкового регулювання діяльності у сфері фінансового інвестування;
- упорядкування емісії та обігу державних та корпоративних цінних паперів;
- державна підтримка підготовки фахівців для фондового ринку;
- належне фінансове і матеріальне забезпечення розвитку ринку цінних паперів

Висновки

Отже, можна зробити такі висновки:

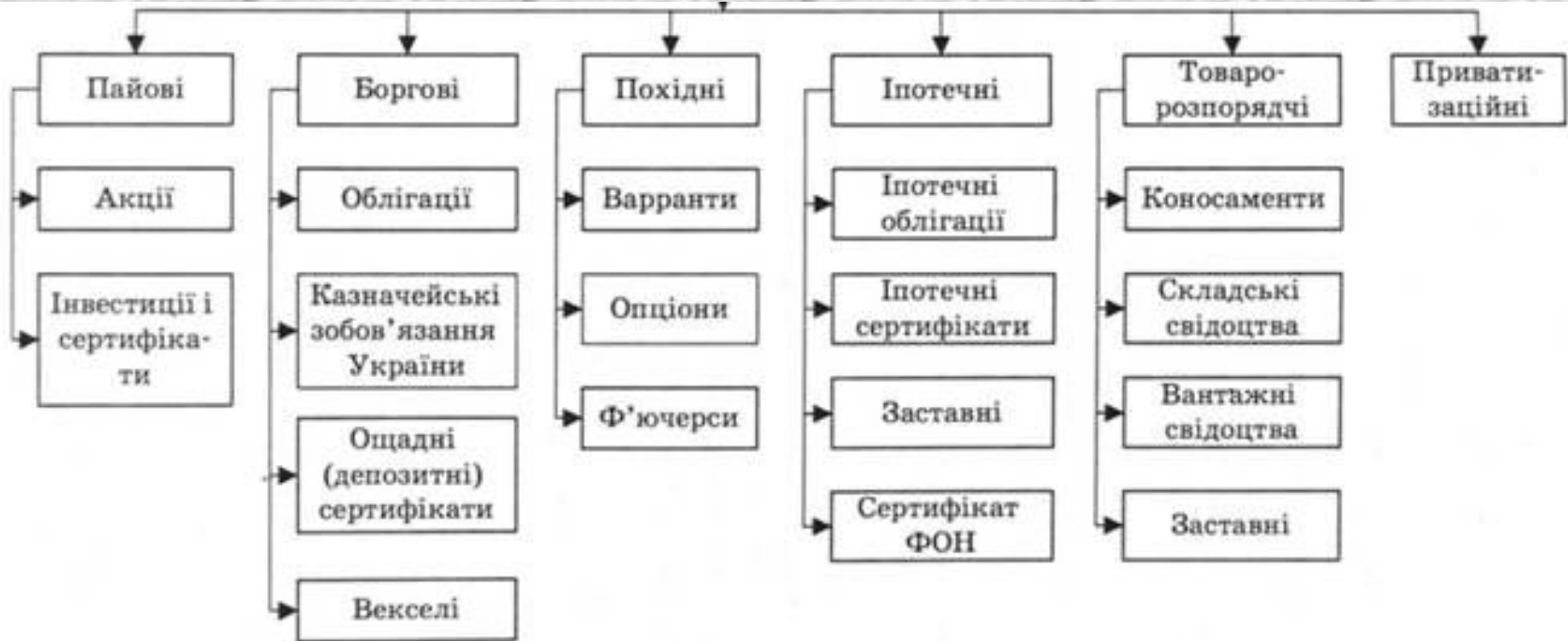
- Ринок цінних паперів поділяється на дві моделі (американську та німецьку);
- Залежно від стадії обігу цінних паперів розрізняють первинний (це ринок, на якому розміщуються вперше випущені (емітовані) цінні папери, відбувається мобілізація капіталів корпораціями, товариствами, підприємствами і запозичення коштів ними та державою) та вторинний ринок (це ринок, де продаються та купуються раніше випущені цінні папери, відбувається зміна їх власників);
- Щодо перспектив розвитку в Україні, то Ринок цінних паперів повинен стати потужним механізмом мобілізації, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів, сприяти акумулюванню інвестиційних капіталів у виробничу та соціальну сфери.

3. Характеристика та структура основних видів цінних паперів

Основними критеріями класифікації видів цінних паперів є:

- умови одержання та погашення капіталу;
- надання прав інвесторам та емітентам;
- умови обігу цінних паперів.

Види цінних паперів

- З використанням пайових цінних паперів здійснюються:
- – залучення капіталу;
- – забезпечення переходу власності на капітал від одних інвесторів до інших;
- – забезпечення перетікання капіталу (в різні галузі, території, між державами);
- – проведення контролю за діяльністю акціонерного товариства;
- – одержання доходів (дивідендів, приросту капіталу);
- – проведення реорганізації підприємств.
- Основні права, яких набувають після придбання пайових цінних паперів, – це права на:
- – участь в управлінні справами емітента;
- – одержання дивідендів;
- – перепродаж своєї частки;
- – участь в розподілі майна у разі ліквідації емітента.

До пайових цінних паперів належать акції та інвестиційні сертифікати. Акція – це цінний папір, що є свідченням вкладів інвестора до статутного капіталу акціонерного товариства, на основі чого він одержує права, передбачені установчими документами. Інвестиційний сертифікат відображає частку активів його власника в капіталі інституту спільного інвестування.

Боргові цінні папери використовуються з метою забезпечення залучення капіталу на умовах позики. Умовами їх емісії є чітке визначення термінів обігу, обов'язковість погашення та платність за користування залученими активами.

Боргові цінні папери – це цінні папери, які засвідчують відносини позики. Вони передбачають, що емітент має зобов'язання сплатити їх власнику в установленій термін номінальну вартість цінного папера та виплатити дохід чи надати інші майнові права. Боргові цінні папери надають інвестору право участі не у власному капіталі, а в залученні активів за умов боргу. Вони відрізняються від пайових цінних паперів порядком погашення, обігом, виплатою доходів та іншими ознаками. В Україні до боргових цінних паперів належать:

- облігації (державні, місцевих позик, підприємств);
- казначейські зобов'язання України;
- ощадні (депозитні) сертифікати;
- векселі.

Висновки

Отже:

- Основними критеріями класифікації видів цінних паперів є(умови одержання та погашення капіталу, надання прав інвесторам та емітентам, умови обігу цінних паперів);
- Основними видами цінних паперів є(пайові, боргові, похідні, іпотечні,товаро-розпорядчі, приватизаційні)

4. Первинний та вторинний ринки цінних паперів: проблеми функціонування в Україні

Первинний ринок цінних паперів — це ринок, що обслуговує випуск (емісію) і первинне розміщення цінних паперів. На такому ринку учасниками завжди виступають емітенти та інвестори. Ринкова взаємодія між ними може бути безпосередньою або здійснюватися через брокерів і дилерів. Одне з найважливіших завдань первинного ринку полягає у тому, щоб звести до мінімуму ризик інвестора. На це спрямовані державні законодавчі й нормативні акти, що регулюють діяльність ринку, вимоги щодо оприлюднення інформації про емітента, підготовки проспекту емісії, реєстрації цінних паперів та відповідних даних у фінансових органах тощо. Первинні ринки є тимчасовими ринками і здебільшого — небіржовими. Доходи від продажу належать емітентові.

В Україні ринок цінних паперів перебуває на стадії становлення. За умов масового акціонування державних підприємств, створення нових акціонерних структур, які гостро потребують інвестицій, постійних позик коштів державою, первинний ринок слугує провідним сегментом ринку цінних паперів.

Первинний ринок цінних паперів передбачає обов'язкове існування вторинного ринку. Більше того, існування первинного ринку за умов відсутності вторинного ринку практично неможливе.

Вторинний ринок є ринком, де відбувається купівля-продаж раніше випущених цінних паперів. Головною метою вторинного ринку є забезпечення ліквідності цінності паперів, тобто створення умов для найширшої торгівлі ними. Це, своєю чергою, надає можливості власникові цінних паперів реалізувати їх у найстисліший термін за незначних варіацій курсів та невисоких витрат на реалізацію. Дохід від продажу цінних паперів на цьому ринку належить не емітентові, як це має місце на первинному ринку, а власникам (інвесторам або дилерам), які виступають на вторинному ринку у ролі продавців. Вторинний ринок слугує невід'ємною складовою будь-якого розвиненого ринку цінних паперів. Потрібно, втім, пам'ятати, що ощадні сертифікати, іменні акції, продані працівникам закритого акціонерного товариства, не обертаються на вторинному ринку. Вони реалізуються через механізм перереєстрації прав їхніх власників у депозитаріях, комерційних банках або самих акціонерних товариствах.

За рівнем ліквідності український ринок цінних паперів суттєво поступається ринкам розвинених країн. **В Україні** ліквідним є лише ринок державних цінних паперів, що має відповідну інфраструктуру, та ринок акцій не більш як восьми акціонерних товариств. Вторинний ринок акцій виробничих компаній перебуває у зародковому стані.

Нині в Україні триває активний процес розвитку ринку цінних паперів, формування його інфраструктури. Успішне досягнення цієї мети безпосередньо залежить від створення необхідної правової бази у сфері цінних паперів.

Торгівля цінними паперами здійснюється на біржовому та позабіржовому фондовому ринку, де обертаються пайові, боргові та похідні цінні папери.

Діяльність фондових бірж в Україні регламентує Закон України «Про цінні папери і фондову біржу» від 18 червня 1991 р., де визначено, що фондова біржа — це організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами

У цьому Законі визначено, що фондова біржа може бути створена у формі акціонерного товариства, яке зосереджує попит і пропозицію цінних паперів, сприяє формуванню їхнього біржового курсу й здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства (ст. 33).

ВИСНОВКИ

- *Первинний ринок цінних паперів* — це ринок, що обслуговує випуск (емісію) і первинне розміщення цінних паперів. На такому ринку учасниками завжди виступають емітенти та інвестори
- **В Україні ринок цінних паперів перебуває на стадії становлення**
- В Україні ліквідним є лише ринок державних цінних паперів, що має відповідну інфраструктуру, та ринок акцій не більш як восьми акціонерних товариств.
- *Вторинний ринок* є ринком, де відбувається купівля-продаж раніше випущених цінних паперів. Головною метою вторинного ринку є забезпечення ліквідності цінності паперів, тобто створення умов для найширшої торгівлі ними.
- В Україні ліквідним є лише ринок державних цінних паперів, що має відповідну інфраструктуру, та ринок акцій не більш як восьми акціонерних товариств.
- В Україні ліквідним є лише ринок державних цінних паперів, що має відповідну інфраструктуру, та ринок акцій не більш як восьми акціонерних товариств
- Нині в Україні триває активний процес розвитку ринку цінних паперів, формування його інфраструктури.

**Дякую за
увагу!**